

OSZTÁLYFŐNÖKI

HELYI TANTERV

2019

I. Célok

1. Az osztály közösséggé nevelése, a közösségi élet szabályainak elsajátítása.

A mindennapi életben szükséges ismeretek elsajátítása.

Egészséges, esztétikus környezet iránti igény kialakítása.

Ismerjék meg a családi hovatartozás fontosságát az ember életében, miként célszerű családban élni, milyennek kell lenni annak a közösségnek, amelyben életük nagy részét töltik, mi a felelősségük és kötelezettségük benne.

Az önálló otthon teremtésére való felkészítés.

A szabadidő kulturált eltöltése iránti igény felkeltése.

Védjék, óvják környezetüket.

Az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét. (A szervezet tápanyagigényének megismerése, ismerjék az egészségtelen tápanyagfelvétel következményeit. Pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakulása, amelyek a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.)

Tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.

A tanulók rendelkezzenek olyan ismeretekkel, készségekkel, melyek birtokában képesek lesznek:

- önmegvalósításra,
- rendszeres önképzésre,
- kreatív munkavégzésre,
- testi és lelki egészség megőrzésére,
- a köz és saját ügyeinek felelősségteljes intézésére,
- környezetünk megóvására,
- hazánk és szűkebb szülőföldünk kultúrájának, hagyományainak tiszteletére, megőrzésére,
- a mássággal szembeni toleranciára,
- a demokratikus értékrend elfogadására, a demokratizmus gyakorlására.

A tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, az önnevelés iránti igényük felkeltésében, személyiségük stabilizálásában, életpályájukra való felkészítésükben.

A szociális képességek fejlesztése főként az osztályban megélt saját élmények alapján (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a konfliktuskezelés).

Szerepvállalás a tanulók iskolában és iskolán kívül szerzett élményeinek feldolgozásában, az ellentmondásos mai valóságban történő eligazodás segítségével, a felelős állampolgárrá nevelésben.

2. Alakuljanak ki a tanulóknál a későbbi tanulás sikerének alapját képező kompetenciák:

- A személyiség kiteljesítése és az egész életen át tartó fejlődéshez szükséges kompetenciák (kulturális tőke);
- Az aktív állampolgári szerepvállaláshoz, a társadalomba történő beilleszkedéshez szükséges kompetenciák ;
- Foglalkoztathatósághoz szükséges kompetenciák (emberi tőke).

A mai társadalmi viszonyok között megnőtt a tudás társadalmi súlya. Napjainkban mind a hazai társadalom, mind az egyén számára rendkívül fontos a változó munkaerő - piaci igényekhez való alkalmazkodás. A jövőben az életpálya bármely szakaszában szükségessé válhat annak módosítása, új készségek és kompetenciák elsajátítása, az „életfogytig” tartó

tanulás. A mai gyermekek életpályájának sikere azon múlik, hogy milyen tudással és kompetenciákkal lesznek felvértezve, hogy a mai és jövőbeni társadalomnak, piacgazdaságnak az igényei szerint képesek legyenek azokhoz alkalmazkodni. A mai „rohanó” világban az ismeretanyag növekedése szükségessé teszi az ismeretszerzés módjának változtatását.

A központi tartalmi szabályzás (NAT; kerettanterv) az iskolai helyi tantervek részévé tette a tanulási – technikák, módszerek megtanítását. A fenti változásoknak megfelel a kompetencia – alapú oktatás, melyhez az osztályfőnöki órák is hozzájárulhatnak. Ezzel a módszerrel olyan gondolkodási képességek fejleszthetők, mint a problémamegoldó gondolkodás, kritikai logikus gondolkodás, analízis, szintetizálás.

Az eltérő szociális környezetből érkező tanulók beilleszkedési zavarokkal küszködnek. Az iskola feladata, hogy segítse megtalálni önmagát és helyét a világban, hogy tudja értékeit, merje vállalni önmagát, legyen képes minden helyzetben tudását érvényesíteni. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy kialakuljanak társas kapcsolataik, barátokra találjanak, biztonságérzetük fokozódjon, fellépésük magabiztos legyen.

A különböző kompetenciaterületek fejlesztéséhez az osztályfőnöki órák, illetve az osztályfőnöki tevékenységhez tartozó munkaformák is hozzájárulhatnak.

| Kulcskompetenciák | Kompetenciaterület |
|---|--|
| <p>1. Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szóbeli és írásbeli kifejezés, valamint a megfelelő szintű értelmezés képessége. Megfelelő módon történő nyelvi érintkezésre való alkalmasság a társadalmi és kulturális kontextusok teljes skáláján.</p> | <p>Szóbeli kifejezőképesség - <i>A különböző témák feldolgozásához kapcsolódó megbeszélések;</i> - Kérdés megfogalmazása; - Szerkesztett beszámoló, előadás összeállítása és elmondása; - Álláspont és vélemény megfogalmazása, ütköztetése, megvédése, vitában való érvelés.</p> <p>Írásbeli kifejezőképesség Kiselőadáshoz kapcsolódóan: - Feljegyzés, jegyzet, vázlat készítése; - Projekt munkát lezáró írásbeli prezentáció készítése.</p> <p>Kommunikációértékelés: - Saját és társ kommunikáció-értékelés (Pl: megtartott kiselőadás kapcsán)</p> |
| <p>2. Idegen nyelvi kommunikáció</p> <p>Nagyjából ugyanazokat a</p> | <p><i>Külföldi kirándulások alkalmával:</i> Szóbeli kifejezőképesség: - Szótárhasználat, - Gyakorlási lehetőség</p> |

| | |
|---|--|
| <p>területeket öleli fel, mint az anyanyelvi kommunikáció. Szintje, a nyelvtudás foka az egyén általános és kommunikatív nyelvi kompetenciájára épül, igényeitől, szükségleteitől függő. Olyan készségeket is igényel, mint a közvetítés és a kultúrák közötti megértés.</p> | |
| <p>3. Matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciák A matematikai kompetencia magában foglalja a négy alapművelet, a százalékok és törtek használatát, fejből és írásban végzett műveleteit, a mindennapi életben való alkalmazásukat. A hangsúly inkább a tevékenységen van, mint az ismereteken. A természettudományi kompetencia a természeti világ magyarázatára szolgáló ismeretek és módszerek használatára való hajlam és képesség. A technológiai kompetencia ennek a tudásnak értő alkalmazása az emberi környezet szükségszerű átalakítása során.</p> | <p>Mérés, számítás - Adatok és adatsorok kezelése, felhasználása, adatok feldolgozása; (Pl.: <i>átlagszámítás</i>) - Díjkalkuláció készítés, alternatívák kidolgozása (<i>osztálykirándulásokhoz, rendezvényekhez</i>) Térbeli tájékozódás - Tájékozódás a szűkebb és tágabb, a természeti és a társadalmi környezetben természeti jelenségek és tárgyak segítségével; térkép segítségével; (Pl: <i>osztálykirándulás során</i>) Problémamegoldás A tudás alkalmazása, bővítése a problémahelyzetek felismerésében, megoldásában (helyzetelemzés, alternatív megoldások keresése, megvalósítás, értékelés). Megfigyelés és vizsgálódás - Rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos információgyűjtés - Változás, folyamat, kölcsönhatás követése és leírása; - Természettudományos ismeretek alkalmazása (Pl.: <i>kirándulások során</i>)</p> |
| <p>4. Digitális kompetencia Az elektronikus média magabiztos és kritikus alkalmazása a munkában, szabadidőben és a kommunikáció során. Logikus és kritikus gondolkodáshoz, magas szintű információkezelési képességhez kapcsolódik. A kompetencia alapvetően a multimédiás technológiájú információk keresését,</p> | <p>Információkezelés és - feldolgozás <i>Egy-egy témához való felkészülés során:</i> - Az alkalmazható információforrások összegyűjtése, kritikai válogatása; - Szöveges információk értelmezése, szövegtértés; - Ábrák, álló-, mozgóképek, animációk értelmezése, átalakítása; - Információk rendszerezése kezelésük és feldolgozásuk segítése érdekében; - Információk feldolgozása ábrázolással. Képi információ előállítás rajzolással, álló- és mozgókép készítésével.</p> |

| | |
|---|---|
| <p>értékelését, tárolását, létrehozását, bemutatását és átadását, valamint az internetes kommunikációban történő részvétel képességét foglalja magában.</p> | <ul style="list-style-type: none"> - Számítógépes információs és kommunikációs technológiák alkalmazása; - Multimédia és prezentáció készítése; - Kommunikálás és részvétel együttműködő hálózatokban az interneten keresztül. |
| <p>5. A tanulás tanulása Az önállóan és csoportban történő ismeretszerzés képességét jelenti. Része a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban történő alkalmazásának képessége. E kompetencia szintjétől függ, hogy az egyén mennyire képes saját szakmai pályafutásának irányítására.</p> | <p>Önértékelés és önfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A személyiségfejlődés egyre tudatosabb irányítása; - A saját tanulási folyamat értékelése; - A társadalmi beilleszkedést lehetővé tevő értékrend és életmód kialakítása. <p>Tanulásszervezés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A saját tanulási folyamat szükségleteinek és elérhető lehetőségeinek ismerete, az akadályok megszüntetése; - A tanulási folyamat (idővel és információval való bánásmód) megtervezése egyéni és csoportmunkában, projektfeladatban. |
| <p>6. Szociális és állampolgári kompetenciák Mindazok a viselkedésformák, amelyek szükségesek a társadalom életében történő hatékony és konstruktív részvételhez, az esetleges konfliktusok oldásához. Mind a személyes, mind a csoportos érintkezés nélkülözhetetlen részei akár a köz-, akár a magánéletben.</p> | <p>Pozitív gondolkodás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az egészségmegőrzéshez szükséges szemléletmód fejlesztése; - A tudomány eredményeinek alkalmazása a környezeti problémák leküzdésében, pozitív kép mutatása; <p>Etikai érzék, társadalmi érzékenység, felelősségérzet</p> <ul style="list-style-type: none"> - A természettudomány, a technológia és a társadalom kapcsolatrendszerének felismerése, - Az emberi felelősség belátása, annak megfelelő cselekvések; - Az ösztársadalmi érdek alárendelése a személyes érdekeknek; - Állhatatosság a nehézségekkel szemben; - Felelősségérzet a személyes döntésekért, cselekvésekért önmagunk és a közösség felé. <p>Felelősségérzet a közös munkában vállalt feladatok elvégzése kapcsán.</p> <p>Nyitottság és rugalmasság</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapcsolatkeresés, a társak elfogadása; - Érdeklődés új ismeretek iránt. Készség új megoldások kieszelésére. - Társak véleményének mérlegelése és elfogadása; |

| | |
|---|--|
| <p style="text-align: center;">Szociális és állampolgári kompetenciák</p> | <ul style="list-style-type: none"> - Rugalmasság a gyors változásokkal szemben; - Új, szokatlan elméletek és módszerek mérlegelése, elfogadása. <p>Társas aktivitás és együttműködés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alkotó részvétel páros, csoport- és projekt munkában; - A dolgok megtárgyalása; - Véleménykülönbségek és konfliktusok kezelése; - Az eredmények megosztása másokkal. <p>Környezettudatosság</p> <ul style="list-style-type: none"> - A természeti környezet állapota és az emberi tevékenység közötti kapcsolat felismerése, átlátása; - A jelenlegi folyamatok fenntarthatóságának felismerése, gondolatának elfogadása és feltételeinek ismerete. Aktív szerepvállalás a környezet megóvásában; - Az egészséggel, a fogyasztással és a környezettel kapcsolatos társadalmi szokások értékelése. |
| <p>7. Vállalkozói kompetencia Egy aktív és egy passzív összetevője van. Magában foglalja egyrészt a változás kiváltására való törekvést, másrészt a már létező újítások elfogadásának, támogatásának és alkalmazásának képességét. Része az egyén felelőssége saját – pozitív és negatív - cselekedetei iránt, a stratégiai szemléletmód kialakítása, a célok kitűzése és elérése, valamint a sikerorientáltság.</p> | <p>Szervezőképesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - A csoportos munkamegosztás szervezése az egyéni adottságoknak megfelelően; - A saját tanulás szervezése. <p>Döntésképesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Döntési pontok felismerése a tanulási és az élethelyzetekben; - Döntés tájékozódás és alternatíva-állítás alapján; - A döntéshozatal rendszerszerűségének felismerése; - Kockázatvállalás és rutin a döntéshozatalban. <p>Helyzetbehozás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tervkészítés és végrehajtás a cél elérése érdekében; - Kreatív és innovatív hozzáállás a feladatmegoldáshoz. |
| <p>8. Kulturális kompetencia A gondolatok, élmények és érzések különféle módon történő kreatív kifejezését foglalja magában. Fontos szerepe van a közízlés alakulásában, az esztétikai tényezők mindennapjainkban betöltött szerepének formálásában. Tudatosítja az európai kultúra sokszínűségét, a más kultúrák elfogadása és tisztelete melletti identitástudatot.</p> | <p>Esztétikai érzék, harmónia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esztétikai élmények hatékony befogadása; - A szépségélmény keresése és tudatos felhasználása; - A belső egyensúly elérése; - A környezettel való harmonikus kapcsolat igénylése, megteremtése. <p>Empátia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mások szempontjainak vizsgálata, beleélés a mások szerepébe, helyzetekbe; - Konfliktushelyzetek és környezeti problémák kezelése. <p>Önkifejezés és a kifejezés nyelve</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az ábrázolás nyelvének megfejtése, |

| | |
|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> - A különböző kultúrák kifejezésének értelmezése; - Elképzelések, élmények, érzések kifejezése különböző eszközökkel. |
|--|--|

II. Óraszám

| | előkészítő évfolyam | 9. évfolyam | 10.évfolyam | 11. évfolyam | 12. évfolyam |
|--------------|------------------------|-------------|-------------|--------------|--------------|
| Heti óraszám | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Éves óraszám | 36 | 36 | 36 | 36 | 32 |

III.

Tananyag

Az osztályfőnöki óra alapvetően különbözik a többi tanítási órától, "a pedagógus és osztálya együttlétének óraterveben kodifikált intézményes kerete". Feladatát akkor tölti be, ha a nevelési folyamat szerves része. Ebből következik, hogy nem lehet csupán az adminisztrációs feladatok elvégzésének színtere, de semmiképpen sem válhat a szaktanár tantárgyi órájává. Specialitásait a kerettantervek készítői is elismerik, ezt igazolja, hogy nem is készült erre az órátípusra kerettanterv, csupán ajánlások a különböző témák feldolgozásához. Így a tartalmat illetően meglehetősen szabad a mozgás, az egyes témakörök igazodhatnak a célokhoz, az iskola és az osztály adottságaihoz.

Az osztályfőnöki óra feladatait három nagy csoportba lehet sorolni:

- nevelési feladatok,
- szervezési feladatok,
- adminisztrációs feladatok.

Javaslat a tanmenet tervezéséhez:

Minden évfolyamon a megfelelő helyre be kell illeszteni a következő órákat:

- A nyárról, az előttünk álló tanévről, balesetvédelemről (2 óra);
- A félév értékelése (1 óra);
- Osztálykirándulás előkészítése és értékelése (1-1 óra);
- A közösség alakulásának értékelését egy szociometriai felmérés is segítheti (Pl. 9.,11. évfolyam végén (1 óra);
- Aktuális problémák (Pl: ellenőrzőkbe beírt érdemjegyek ellenőrzése, stb.) (3 óra)
- Közös film- vagy színházélmény megbeszélése.

Az iskola éves munkaterve alapján megfelelő helyre be kell írni:

- Osztálykeretben tartandó ünnepeket;
- Az osztály rendezvényének szervezését;
- Egyéb munkatervi feladatot.

A többi órára az osztályfőnök konkrét témákat tervezzen a tanterv segítségével. A tanterv ajánlásait alkalmazza

- saját egyéniségéhez,
- a konkrét osztályhoz.

Az éves tanmenet elkészítésekor érdemes figyelembe venni a többi évfolyam témaköreit is.

Az osztályfőnöki órák vezetéséről:

Az osztályfőnöki órák megtartása nehezebb feladat, mint a szaktárgyi óráké. Másfajta felkészülést, eltérő óravezetést igényel. Az osztályfőnöki órák hatékonysága érdekében, pontosan kell tervezni a témát és módszert, s törekedni a tervnek megfelelő óravezetésre.

Az évi **nagyon kevés órát** nagyon **intenzíven kell felhasználni**.

Javaslat, hogy minden egyes óránál legyen meg:

- az előző órán kijelölt feladatok számonkérése.
- határozott új téma,
- határozott óravezetés, táblavázlat (nem feltétlenül a tantárgyi óráknak megfelelő, hanem egy-két rövid feljegyzés a témával kapcsolatosan, ami bekerülhet az **osztályfőnöki füzetbe** is),
- feladatok kijelölése a következő óráig

Hasznos, ha az óra utolsó 5 percében a következő óra fogalmairól, egy-egy konkrét kérdéssel írásbeli véleményt gyűjtünk a tanulóktól. Ez a tájékozódás segíthet abban, hogy hiteles képünk legyen a tanulókról, s a következő órán valóban hozzájuk szólhassunk.

Természetesen az osztályfőnöki órákon folytonosan **reflektálni kell az osztály életére** (személyes ünnepek, elért eredmények, hiányzások, késések, fegyelmi ügyek, stb.), de ez nem jelentheti a tanmenetben kijelölt témák elhagyását, legfeljebb egy-egy témára rövidebb időt szánunk.

Így az osztály problémáit nem a szaktárgyi órákon kell megbeszélni, de az osztályfőnöki órák se váljanak szaktárgyi órává.

előkészítő és 9. évfolyam

Javasolt témakörök

1. Az iskolai osztály, az iskolai közösség
2. Tanulási módszerek
3. Gondolkodáskultúra
4. Viselkedéskultúra
5. Szabadidő szervezés
6. Élet a családban
7. A család egészsége
8. Ételkészítési gyakorlatok
9. Közlekedéskultúra
10. Iskolán kívüli tevékenységek

1. AZ ISKOLAI OSZTÁLY, AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉG

Cél

A tanuló ismerje meg a közösségi élet szabályait.
Találja meg helyét az iskolai és az osztályközösségben.
Tanuljon meg véleményt nyilvánítani, javaslatokat tenni.

Tartalom

Az iskola és a kollégium házirendje
Az iskolai hagyományok megismerése
Az egyén és a közösség viszonya

2. TANULÁSI MÓDSZEREK

Cél

A tanuló legyen képes önálló ismeretszerzésre.
Képességeinek megfelelő legoptimálisabb módszer elsajátítása.

Tartalom

Tanulás az iskolában és az iskolán kívül
Tanulási szokások, módok, technikák, helyes időbeosztás
Tanulmányi teljesítmény.

3. GONDOLKODÁSKULTÚRA

Cél

Az eredményes gondolkodáshoz szükséges tulajdonságok, készségek, képességek fejlesztése.

Tartalom

A logikus gondolkodás szükségessége, hasznosíthatósága.
"Agytorna".

4. VISELKEDÉSKULTÚR

Cél

A társadalom által elfogadott viselkedési normák megismerése, a mindennapi együttéléshez nélkülözhetetlen civilizációs szokások kialakítása.

Tartalom

Kapcsolatteremtés
Nemek egymáshoz való viszonya
Generációk egymáshoz való viszonya
Viselkedés különböző rendezvényeken, alkalmakon
A magyar viselkedéstan története

5. SZABADIDŐ SZERVEZÉS

Cél

Egyéni és társas szabadidő-tevékenységek megszervezése a családban, az iskolában.
A káros szabadidő-tevékenységek elkerülése.

A szabadidő-tevékenységek megismerése.

Tartalom

A szabadidő értéke és fontossága

Szabadidős tevékenység tervezése, szervezése

A játék szerepe a kapcsolatteremtésben

A külső tényezők hatása a szabadidő szokásokra és kialakításuk lehetőségeire

Hasznos és káros szabadidő-tevékenysége

6. ÉLET A CSALÁDBAN

Cél

A család értékének ismerete.

A munkamegosztás fontosságának elfogadtatása.

Tanulja meg tiszteletben tartani az idősebbeket.

Tartalom

A családi élet értékei

Az emberi, családi életszakaszok

Gyermek a családban, a generációk kapcsolata, egymás segítése

Életcélok megvalósításának előfeltételei, együttműködés, tervszerűség

Családi hagyományok, ünnepek

7. A CSALÁD EGÉSZSÉGE

Cél

Egészségmegőrző életmód, felelősségteljes életvitel kialakítása.

Háztartási balesetek okai, megelőzésének módjai.

Tartalom

Házipatika, gyógynövények

Az egészség és a természetes környezet közötti kapcsolat

Az egészségmegőrzés egyéni és társadalmi jelentősége

Káros szenvedélyek megelőzése

8. ÉTELKÉSZÍTÉSI GYAKORLATOK

Cél

Korszerű heti étrend összeállításának képessége.

A korszerű és hagyományos ételkészítési eljárások megismerése.

A szervezet tápanyagigényének megismerése, ismerjék az egészségtelen tápanyagfelvétel következményeit.

Tartalom

Korszerű ételkészítési eljárások
Költség, energia, ár kalkuláció, időigény mérése
Az ember, a fejlődő szervezet kalóriaszükséglete, élelmiszerek kalóriaértéke

9. KÖZLEKEDÉSKULTÚRA

Cél

A közlekedés pozitív magatartásformáinak kialakítása.
Legyen tisztában a magasabb sebességi tartományokban való közlekedés szabályaival, veszélyeivel.

Tartalom

A segédmotor-kerékpáros közlekedés szabályai
Motorkerékpáros közlekedés szabályai, technikai rendszere
Teendők baleset esetén (elsősegély)
A vizsgára jutás feltételei

10. ISKOLÁN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Kulturális programok szervezésére (színház-, mozi-, múzeumlátogatás), tanulmányi kirándulás, iskolai rendezvények szervezésében való részvétel, hagyományápolás(Farsang), stb.

előkészítő és 9. évfolyam

Javasolt témakörök

1. Egyén és közösség
2. Emberismeret
3. Háztartástan
4. Pályaorientáció
5. Tanórán kívüli tevékenység

1. EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Cél

Demokratikus értékrend elfogadására való készség, demokratikus magatartási formák kialakítása.

Tartalom

Diákönkormányzatban való tevékeny szerepvállalás
Közösségi feladatok vállalása, végzése

Ünnepségeken való részvétel
Hagyományápolás
Műsorokban szerepvállalás
Az elvégzett munka értékelése (erények, hibák elemzése, következtetések)

2. EMBERISMERET

Cél

Legyenek képesek önmagukat, cselekedeteiket és másokat reálisan értékelni, viták során érvelni, tényeket és véleményeket ütköztetni.

Legyen hajlam bennük kompromisszumra.

Legyenek képesek a tartalmas, gazdagító partnerkapcsolat kialakítására, törekedjenek harmonikus együttlétre, toleranciára az eltérő életelvek iránt.

Legyenek tisztában a felelőtlenül válogatott partnerkapcsolatok káros érzelmi és biológiai hatásával.

Tartalom

Kapcsolatok:

- tárgyakkal
- családon belül
- munkatársakkal, diáktársakkal
- szűkebb és tágabb közösségekkel

Felelősség

Konfliktuskezelés

Nemiség, szerelem, házasság (nemi érettség, szerelem, együttjárás, jegyesség, házasság, családtervezés)

Bizalom, remény, boldogság, ünnep, szépség (ünnepek, hagyományok, játék, harmónia, művészet)

3. HÁZTARTÁSTAN

Cél

Legyen ismeretük a lakáshoz jutás feltételiről és a lakás alapvető funkcióiról.

Legyenek ismereteik a háztartásban használt különböző kémiai anyagok, vegyszerek előnyeiről, de környezetkárosító hatásukról is.

Ismerjék a korszerű háztartási gépek, eszközök működését, szélesebb körben történő alkalmazásukat.

Legyenek fogalmaik a háztartás gazdálkodásával kapcsolatban.

Tartalom

Lakásszervezés, lakástervezés:

- települések,
- infrastruktúra elemei,
- lakáshoz jutás hazai lehetőségei (építés, vétel, csere, bérlet),

jogi, pénzügyi, építészeti feltételek,
lakással szembeni igények érvényesítése a tervezésben.
Háztartás és környezetvédelem:
külső környezeti hatások (levegő, talaj, víz- és zajszennyezés),
környezeti veszélyek,
háztartási környezetvédelem.
Háztartástechnika, energiagazdálkodás:
energiafajták a háztartásban,
gazdaságos és környezetkímélő energiahasznosítás,
háztartási energiafogyasztás nyilvántartása.
Gazdálkodás:
költségvetés készítés szempontjai,
piac alakulása, árak összehasonlítása,
háztartással kapcsolatos ügyintézés.

4. PÁLYAORIENTÁCIÓ

Cél

Képességeknek megfelelő pályaválasztás.
Egyéni pályaelképzelések, egyeztetés a lehetőségekkel.
Készség későbbi pályamódosításra, átképzésre.

Tartalom

Tájékozódás a munkaerőpiacon:
életpálya alakulása, pályaváltások szükségessége,
álláskeresési formák,
felvételi feltételek (iskolai végzettség, szakmai gyakorlat, nyelvtudás, egyéb ismeretek)
Jelentkezési formák:
állás megpályázása,
szerződéskötés,
próbaidő,
véglegesítés
Munkahelyi beilleszkedés:
beilleszkedési problémák

5. TANÓRÁN KIVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Kulturális programok szervezése (színház-, mozi-, múzeumlátogatás),
tanulmányi kirándulás, iskolai rendezvények szervezése,
hagyományápolás(Gólyaavató), stb.

10-11. évfolyam

Javasolt témakörök:

- 1. Önismeret**
2. Fogyasztóvédelem

3. A tanulás tanulása

4. Társas kapcsolatok
5. A konfliktuskezelés
6. Lelki egészség (mentálhigiéné)
7. Testi egészség
8. Viselkedéskultúra
9. Pályaorientáció
10. Tanórán kívüli tevékenység

1. ÖNISMERET

Cél

A személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

Tartalom

Pozitív-negatív, reális-irreális énkép. A helyes önismeretre alapozott törekvés a saját testi, lelki és társas szükségletek mértéktartó és harmonikus kielégítésére, a személyiség folyamatos karbantartására. Élettervek, karriertervek. Felelősség önmön személyiségünk, saját sorsunk alakításáért. Hit önmagunk erejében, önbecsülésre törekvés. A belső személyi autonómia kialakításának fontossága.

Az önismerettel kapcsolatos beszélgetés köthető irodalmi vagy filmélményekhez, az erre önként vállalkozó tanulók önvallomásához. Megfelelően képzett pedagógus vagy meghívott tréner önismeret-fejlesztő tréninget is tarthat az osztálynak. (Az önismereti tréningen való részvételre azonban a diákok nem kötelezhetők.)

2. FOGYASZTÓVÉDELEM

Cél:

Fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknak.

Tartalom:

A következő fogalmak kialakítás:

Környezettudatos fogyasztás: Egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: A fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

- az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez;
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz;
- a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között;
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez;
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez;
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez;
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásba való beleszóláshoz.

Preventív, vagy megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

Élelmiszerbiztonsággal, helyes táplálkozással, a vásárlási szokásokkal kapcsolatos ismeretek.

Energiaszolgáltatás és pénzügyi (banki, biztosítási, pénztári) szolgáltatásokkal kapcsolatos ismeretek.

Fogyasztóvédelmi oktatáshoz a következő szervezetektől kapható segítség és segédanyag:

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság www.nfh.hu Tel.: 06-1-459-4917

Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület (OFE) www.ofe.hu Tel.: 06-1- 311-7030

Magyarországi Biztosítottak és Fogyasztóvédők Egyesülete (MoBFE)

www.mobfe@panaszok.hu Tel./Fax:82-414-070

3. A TANULÁS TANULÁSA

Cél

A személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kudarcai, sikerei valamennyi tantárgyban.

Tartalom

Kudarcok a tanulásban, a kudarcok elviselése, okainak keresése, a saját felelősség belátása, a kudarcok tanulságainak hasznosítása az önnevelésben. Az egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság. Az egészséges rivalizálás és a kíméletlen törtetés. Teljesítmény az iskolában, az iskolán kívül, vizsgán, versenyen.

Gyakorlati javaslatok, ötletek:

Ebben az életkorban különösen fontos a felkészülés a munkába állásra, a vizsgahelyzetekre. Az iskolai tanulásban szerzett tapasztalatok elemzése, a folyamatos önértékelés, ennek szembesítése a tanárok és az osztálytársak véleményével jó eszköze lehet ennek a felkészülésnek.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Popper Péter: A belső utak könyve

Magvető, Budapest, 1981.

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek

Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.

Deese, J. - Deese, E.K.: Hogyan tanuljunk? Panem Kft. Budapest, 1992.

Lomb Kató: Így tanulok nyelveket

Gondolat, Budapest, 1970.

Lukács István: A tanulás tanulása. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i.m., 113-131. o.

Oroszlány Péter: Tanulásmódszertan

Alternatív Közgazdasági Gimnázium, Budapest

4. TÁRSAS KAPCSOLATOK

Cél

Készség és képesség a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Tartalom

Egyén és közösség:

Az egyén és a közösség együttműködéséhez szükséges szabályozók ismerete, szerepük tisztázása (erkölcs, jog, törvények, szabályok, házirend stb.). Az egyéni és a közösségi érdekek összefüggései, az érdekek egybeesése, ellentétei. A közösségi és az egyéni érdek túlhangsúlyozásának káros következményei. Az érdekek képviselése, az érdekegyeztetés lehetőségei. Az egyéniség sajátos színei, felszínre hozásának lehetőségei és gátjai a közösségben. A harmonikus társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek (kedvesség, figyelmesség, udvariasság, kímélet, tisztelet, méltányosság, tapintat, humor, tolerancia, empátia, segítőkészség stb.).

Az iskolán és a családon kívüli kötődések (sportegyesület, pop együttesek, vallási bázisközösségek, szekták stb.), az ifjúsági szubkultúra hatásai: divat, beszédstílus, szabadidős programok, szokások, viselkedési formák

Szerelem, partnerkapcsolat

A tartalmas, gazdagító partnerkapcsolat kialakulásának feltételei (önkéntesség, egyenrangúság tudata, egymásra figyelés, a partner érzelmi, viselkedési szokásainak elfogadása, alkalmazkodás, a birtoklási igény elutasítása és leküzdése önmagunkban, felelősség, őszinteség stb.). Hullámhegyek és hullámvölgyek a tartós kapcsolatokban, veszekedés, konfliktusok.

A kapcsolat megszakításának kulturált formái.

A saját élményeken kívül vitaindítók lehetnek a témához kapcsolódó filmek, szemelvények, újságcikkek. Mivel e témák az egyének intimszféráját érintik, különösen célszerű kívülről hozott, esetleg fiktív esetekkel bemutatni, ezek közvetítésével megvitatni a kapcsolódó problémákat.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Aronson, E.: A társas lény

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1978.

Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok

Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.

Bagdy Emőke - Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában

Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

Boros László (szerk.): Érték - iskola - család

Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993.

Csepeli György: A hétköznapi élet anatómiája

Kossuth Kiadó, Budapest, 1986.

Fülöp Márta: A szociális képességek elméletéről és gyakorlatáról

Új Pedagógiai Szemle, 1991. 3.sz. 3-13. o.

Mérei Ferenc: Közösségek rejtett hálózata

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1971.

Pawek, R.: Osztályközösség - iskolai demokrácia. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i., m. 91-113. o.

Regele Péterné: Társas kapcsolatok. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i. m. 63-91. o.

Sárközi Judit: Kopaszok

Educatio füzetek, Budapest, 1994.

Weiss, C.: Az iskolai osztályok szociológiája és szociálpszichológiája

Tankönyvkiadó, Budapest, 1974.

5. A KONFLIKTUSKEZELÉS

Cél

Képesség a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.

Tartalom

A rivalizálás személyiségfejlődést segítő, illetve gátlásokat okozó és konfliktusokat eredményező formái. A másság elutasítása, bűnbakképzés, az egyén felelőssége e jelenségek kialakulásában, a kiközösítettek cselekvési tere és lehetőségei. Az agresszivitás mint társadalmi (és világ) jelenség. Az agresszivitás lehetséges okai (frusztráltság, negatív minták, eltömegesedés stb.). A demokrácia mint potenciális konfliktusforrás. Az érdekek ütközése, érdekérvényesítés. Kompromisszum, konszenzus, vitakultúra, tárgyalási technikák. Demokrácia az osztályban, az iskolában (közös szabályok alkotása és működtetése, diákönkormányzat, a hierarchikus struktúrák leépítése, a felelősség megosztása és vállalása stb.).

A téma feldolgozásához hatékonyan alkalmazhatók aktuális újságcikkek, rádió- és tv-adások is. Az eredményes konfliktuskezeléshez, kommunikációhoz, tárgyaláshoz szükséges technikák tréning formájában is elsajátíthatók. A téma e ponton kapcsolható a jelenismerettel foglalkozó modulhoz. A konfliktus kreatív kezeléséhez is segítséget ad a Gordon-módszer.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Allport, G.W.: Az előítélet

Gondolat, Budapest, 1977.

Bagdy Emőke - Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában

Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

Buda Béla: Empátia - a beleélés lélektana

Gondolat, Budapest, 1980.

Dögei Ilona: Tizenévesek iskolai, illetve tanár-tanuló konfliktusai

Szociológia, 1988. 3.sz. 327-342. o.

Fülöp Márta: Pedagógusok nézetei a rivalizációról

Új Pedagógiai Szemle, 1993. 7-8. sz. 74-86. o.

Gabnai Katalin: Drámajátékok

Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.

Gordon T.: T.E.T. A tanári hatékonyság fejlesztése

Gondolat, Budapest, 1989.

Pál Tamás: Igazlító Nap
Iskolapolgár Alapítvány, Budapest, 1992.
Szekszárdi Júlia: Konfliktusok
Iskolapolgár Alapítvány, Budapest, 1994.
Szekszárdi Júlia: Utak és módok. Pedagógiai kézikönyv a konfliktuskezelésről
IFA-Magyar ENCORE, 1995.

6. LELKI EGÉSZSÉG (mentálhigiéné)

Cél

A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása.

Tartalom

Emberismeret, empátiakészség, figyelmesség, tapintat, alkalmazkodási készség, rugalmasság, ugyanakkor az autonómia megőrzésére irányuló erő, belső stabilitás. Az önálló döntés képessége, a lehetőségek mérlegelése, személyes felelősségvállalás. A művészi önkifejezés, a humor, a játék, a műélvezet mint a lelki egészség helyreállításának, a feszültségek oldásának hatékony eszköze. Élményképesség, érzelmi jelenlét mindabban, ami történik velünk, a pozitív és a negatív élmények feldolgozásának képességei. Saját magunk tisztelete, méltósága, egyéniségünk színeinek vállalása. Az érzelmeink vállalása, s a velünk kapcsolatban álló emberek ösztönzése ezek vállalására. Az emberi kapcsolatok értéként való elfogadása, érzékenység az emberi gesztusok esztétikuma iránt. A lelki kiegyensúlyozottságot veszélyeztető tényezőkkel szembeni tudatos védekezés, a káros hatások ellensúlyozására törekvés.

Ha az osztályban sikerült oldott hangulatot kialakítani, számítani lehet a diákok őszinte vallomásaira. Ennek feltétele az igény egymás meghallgatására, a bizalom, a diszkréció. Bizonyos nagyon személyes témák megbeszélése történhet informális kiscsoportokban. Ha valaki nem kíván résztvenni ilyen jellegű megbeszéléseken, legyen lehetősége kívül maradni, esetleg elhagyni a termet.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Buda Béla: Empátia - a beleélés lélektana, i.m.

Fromm, E.: A szeretet művészete

Helikon, Budapest, 1984.

Mohás Lívia: Ki tudja, mi a siker? i.m.

Holt J.: Iskolai kudarcok

Gondolat, Budapest, 1991.

Liskó Ilona: Kudarcok középfokon, i.m.

Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia

Gondolat, Budapest, 1984.

7. TESTI EGÉSZSÉG

Cél

Az egészségnek mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, készség és képesség ezek leküzdésére.

Tartalom

Szexuális kultúra:

saját test igenlésének képessége,

az önkielégítés mint természetes jelenség és mint örömpótlék, sajátos menekülés,

a petting szerepe az egyén pszichoszexuális fejlődésében,

a szexuális élet megkezdése, biológiai és erkölcsi szempontok, felelősségvállalás egymás iránt - a fogamzásgátlás módjai és kockázatuk,

a gyakran változtatott partnerkapcsolatok konfliktusai, veszélyei (telítődés, sekélyesség, fertőzésveszély),

az abortusz körüli viták (mikor kezdődik az élet?),

"az optimális családtervezés" lehetősége - szexuális rendellenességek, devianciák, homoszexualitás

a nemi betegségek és a nemi magatartás összefüggései

az AIDS

Egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése illetve gyógyításuk:

mértéktelen kávé- és alkoholfogyasztás,

gyógyszerek, kábítószeres,

az alkoholizmus és a drogfüggőség kezelése (szociális és egészségügyi intézkedések).

Betegekkel, vakokkal, mozgássérültekkel szembeni magatartás.

Beteg, gondozásra szoruló családtagok.

Speciális egészségügyi problémákhoz, a szexualitást érintő kérdések megvitatásához célszerű meghívott előadót (orvost, biológiantanárt) felkérni, aki kész a felmerülő konkrét problémák megválaszolására is. A tudnivalók nagy része elhangzik az érintett szakórán, de az egyéni problémák megbeszélésére ott nem mindig van idő. Az ezt igénylő diákok kapjanak lehetőséget a négy szemközti beszélgetésre.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Czeizel Endre: A tizenévesek gondjai. In: Az optimális családtervezés

MNOT - Kossuth, 1986.

Dr. Fenwick E. - Dr. Walker R.: Hogyan működik a szex? Átfogó útmutatás a gyermekek testi, érzelmi és szexuális felnőtté válásához

Sub Rosa Kiadó, Budapest, 1994.

Marczell István, dr.: Korunk réme, az AIDS

Sub Rosa kiadó, Budapest, 1995.

Ranschburg Jenő - Popper Péter: A pszichoszexuális fejlődés. In: Személyiségünk titkai

RTV-Minerva, Budapest, 1987. 209-221. o.

Szöllősi Zsuzsanna: Az egészségmegőrzés kultúrája. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i.m. 11-47. o.

8. VISELKEDÉSKULTÚRA

Cél

A mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakulása és megszilárdulása.

Tartalom

Közlekedési kultúra. Tájékozódás ismeretlen városokban, országokban. A közlekedési szabályok ismerete. Magatartási követelmények gyalogosok, utasok és járművezetők számára, a kooperáció lehetősége a közlekedés során, az agresszivitás veszélyei, megelőzésének, kivédésének, kompenzálásának lehetőségei stb. A közlekedési balesetek megelőzése, segítségnyújtás a balesetet szenvedőknek. A közlekedési szabályok megszegésének, balesetokozásnak hatósági és jogi következményei.

A kultúrált viselkedés szabályai a munkahelyen. Álláskeresés, munkábaállás, bemutatkozás, kapcsolat idősebb kollégákkal. A kulturált vállalkozói magatartás.

Mivel a tanulók jelentős része szerez 16 éves kora után jogosítványt, illetve a közeljövőre tervezi ezt, különös hangsúllyal célszerű foglalkozni a járművezetőre vonatkozó viselkedési szabályokkal, avval a veszéllyel, amit az ittas vezetés, a gyorsajtás, a volánnál ülők agresszivitása jelent. Fontos téma a kerékpárosok és a gyalogosok felelőssége is a közlekedésben. Hatásos vitaindító lehet egy-egy aktuális baleseti hír. A munkahelyi viselkedés témája előkerül a Pályaorientáció című modulban is.

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Buda Béla: A beszéd és a nyelvi kommunikáció a nevelésben. In: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája

Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 156-207. o.

Csepeli György: A hétköznapi élet anatómiája

Kossuth, Budapest, 1986.

Halák László: Illemkocka

Kossuth, Budapest, 1984.

Köves Julianna: Illik tudni. A kulturált viselkedés szabályai

Minerva, Budapest, 1985.

Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam? Szó-hang-gesztus

Móra, Budapest, 1985.

Szász Jánosné: A mindennapok esztétikája. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i.m. 187-199. o.

Ottlik Károly: Protokoll

Protokoll '96 Kft. 5-245. o.

9. PÁLYAORIENTÁCIÓ

Cél

Képesség a munkaerőpiacon történő eligazodásra, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolására.

Tartalom

Tájékozódás a munkaerőpiacon, munkaerő túlkínálat, munkanélküliség. Információszerzés a munkaügyi központoktól. Álláskeresési módszerek, technikák, az álláskeresés során követendő magatartási és viselkedési normák (a felkészültség mellett az első benyomás nagy jelentősége, a megfelelő öltözék, az alapvető illemszabályok ismerete). Piacképes és nem piacképes tudások (az idegen nyelvismeret és a számítástechnika aktuálisan kiemelt jelentősége, konvertálható tudások, a rugalmasság, kreativitás fontossága stb.). A pályázatkészítés gyakorlati kérdései, a szakmai önéletrajz összeállításának módszere. A munkaviszonnyal kapcsolatos legfontosabb fogalmak megismerése (a munkaviszony alanyai, a munkaviszony létesítése és megszűnése, munkajogi kérdések). A munkavégzés alapvető szabályainak megismerése. A munkahelyi viselkedés alapvető normái, felkészülés az új munkahelyen történő beilleszkedésre (kezdeti nehézségek, konfliktusok).

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Dunckel J.: Üzleti illemkódex

Menedzserek Kiskönyvtára sorozat, Park Kiadó, Budapest, 1992. 5-12. o.

Iacocca: Egy menedzser élete

Gondolat, Budapest, 1988.

Kárpáti György (szerkesztő): Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó, 1995. 13-48. o.

Linkemer B.: A jó fellépés titka

Menedzserek Kiskönyvtára sorozat, Park Könyvkiadó, Budapest, 1992.

Pál Lajos - Szűcs Pál: Munkaerőpiaci kézikönyv

Struktúra DC Kiadó, 1992. 257-278. o.

Pöcze Gábor: "A munkaerőt hetente, havonta folyamatosan gyúrni kell..." - Beszélgetés Lengyel Lászlóval

Új Pedagógiai Szemle, 1992. 10. sz. 71-79. o.

Rózsa József: Létszámcsökkentés, elbocsátás, foglalkoztatás, átképzés

UNIÓ Kiadó, 1992.

Szabó Imre (szerkesztő): Tájékoztató pályakezdőknek a munkába állásról és az átképzésről

Fővárosi Munkaügyi Központ, Budapest, 1992.

Szolnokné Herling Mária: A munka világa. In. Kézikönyv osztályfőnököknek, i.m. 131-165. o.

10. TANÓRÁN KIVÜLI TEVÉKENYSÉG

Kulturális programok (színház-, mozi-, múzeumlátogatás), tanulmányi kirándulás, illetve iskolai rendezvények szervezése, hagyományápolás (Karácsonyi műsor, illetve Sándor-bál, Gombavató, Ballagás szervezése).

12. évfolyam

Javasolt témakörök:

1. Pályaorientáció
2. Jelenismeret
3. Felelős állampolgár nevelése (gyakorlatban)
4. Globális problémák
5. Tanórán kívüli tevékenységek

1. PÁLYAORIENTÁCIÓ

Tartalom:

A munkanélküliség problematikája. A pályakezdőket megillető munkanélküli ellátások rendszere, képzési, továbbképzési lehetőségek igénybevétele, a képzés szabályai.

A legfontosabb munkaügyi, munkajogi kérdésekhez és a munkaerőpiac aktuális jellemzőinek bemutatásához célszerű külső szakértőt igénybe venni. A munkába állás jellegzetes szituációit érdemes szerepjáték formájában eljátszatni a diákokkal (pl. bemutatkozás, az első munkanap első órája, reagálás az idősebb kolléga kioktató hangvételére, segítségkérés tapasztaltabb kollégától stb.).

2. JELENISMERET

Cél

Eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.

3. FELELŐS ÁLLAMPOLGÁROK NEVELÉSE (GYAKORLATBAN)

Cél

A jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban, a demokráciának mint értéknek az elfogadása, közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakulása, s az általánosan érvényes normákhoz, a törvényekhez való konstruktív viszonyulás, igény és szándék a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására.

Tartalom

A demokrácia értéként való elfogadása. Az osztársadalmi, a helyi réteg (csoport), illetve egyéni érdek összehangolására való készség és képesség. Gyermeki jogok, emberi jogok, diákjogok. Az egyes emberek személyiségi jogainak tisztelete. Érdekelismerés, érdekképviselet, érdekérvényesítés, készség a társulásra, önszerveződésre. A kisebbségi vélemények létjogosultságának elismerése. Igény az erkölcsös és kulturált politizálásra, érdekérvényesítésre, vitára. A tévedés belátásának készsége, az ésszerű (nem elvtelen) kompromisszumra való alkalmasság. A konszenzuskeresés technikái.

A kommunikációs tréning, illetve a tárgyalási technikák tréning formájában történő gyakorlása e témakörhöz kapcsolódva is elképzelhető. Célravezető lehet a Diákjogi Charta kézikönyvében található esetek feldolgozása (Civitas füzetek, Budapest, 1995.).

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Friss Péter: Tégy a gyűlölet ellen! Ajánlás osztályfőnöki órákhoz

Tégy a gyűlölet ellen! Alapítvány, Budapest, 1994.

Glatz Ferenc: A kisebbségi kérdés Közép-Európában tegnap és ma

História plusz, 1992. 11.

Rowe, D.: Az állampolgár mint az erkölcs letéteményese. In: Váriné Szilágyi Ibolya (i.m.: Az erkölcs a cselekvő és a néző szemszögéből)

Scientia Humana, Budapest, 1995. 121-141. o.

Szabó Ildikó - Szekszárdi Ferencné (szerk.): Az osztálytükörtől a falfirkákig. Módszerek (nem csak) osztályfőnököknek

ALTERN füzetek, 4. IFA, 1992. 71-161. o.

Váriné Szilágyi Ibolya: Máság, különbözőség, együttesség. A felelős állampolgár születése. In: Az erkölcs a cselekvő és a néző szemszögéből, i.m. 141-152. o.

4. GLOBÁLIS PROBLÉMÁK

Cél

A világ problémái iránti egyéni felelősség belátása, a "gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan" gondolat elfogadása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.

Tartalom

Európai identitástudat, európai hagyományok, az európai kulturális örökség. A kelet-közép-európai régió sajátos problémái, az Európához való csatlakozás kérdése. Honvédelem és erőszakmentesség. A katonai szolgálatot megtagadók megítélése. Számítógépes hálózatok, az INTERNET szerepe a nemzetközi kapcsolatok alakulásában.

Gyakorlati javaslatok, ötletek:

A fiatalok korosztálya számára különösen lényeges a személyes felelősség felismerése, a saját cselekvési tér megtalálása, és az egyéni aktivitás körének, intenzitásának felelős eldöntése (pl. a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenység megválasztásánál, a különféle szervezetekhez, csoportokhoz, közösségekhez való csatlakozásnál stb.).

Eszközök:

Felhasználható szakirodalom:

Hankiss Elemér: A társadalmi csapdák néhány típusa, In: Társadalmi csapdák. Diagnózisok.

Magvető, Budapest, 1979. 21-31. o.

Hortobágyi Katalin: Környezeti nevelés, környezetvédelem. In: Kézikönyv osztályfőnököknek, i.m. 165-187. o.

Lehoczky János - Wellisch Mária: Drámapedagógiai módszerek a környezeti nevelésben - avagy dramatikus környezetpedagógia. In: Új Pedagógiai Szemle, 1993. 10. sz. 64-69. o.

Lorenz, K.: A civilizált emberiség nyolc halálos bűne.

IKVA Könyvkiadó, Sopron, 1988.

Pócze Gábor-Schüttler Tamás: "Édes hazám...fegyverrel vagy anélkül" - Szükség van-e az iskolai honvédelmi nevelésre? Kerekasztal-beszélgetés

Új Pedagógiai Szemle, 1992. 10. sz. 42-59. o.

Szent-Györgyi Albert: Az élő állapot

Kritérion Könyvkiadó, Bukarest, 1973.

Szent-Györgyi Albert: Az örültmajom

Magvető, Budapest, 1989.

Widdowson, J.: Egyetlen Földünk van

Független Ökológiai Központ, Budapest, 1991.

5. TANÓRÁN KIVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi kirándulás.

Színház-, mozi látogatás.

Iskolai rendezvények szervezésében való részvétel.

Hagyományápolás: - Fordított nap, karácsonyi vacsora,

- Gombavató,

- Ballagás.

IV. Követelmények

A nevelési programban meghatározott célok elérése.

V. ***Eszközök, segédkönyvek***

Eszközök

Az egyes témáknál felsoroltak mellett:

- Kézikönyvek, folyóiratok, szakkönyvek, tesztlapok, videokazetták
- Egyes témákhoz szakemberek felkérése előadásra.
- Szemléltetőanyag, videó, dia, folyóiratok.

Segédkönyvek

Az egyes témáknál felsoroltaknak megfelelően.

